

Miljödepartementet

SveMins yttrande kring EU:s Vitbok om Energi och Klimat till 2030

SveMin är bekymrade över en utveckling på energimarknaden som hotar att minska den svenska industrins konkurrenskraft ur ett globalt perspektiv. EU står inför att sätta nya mål för energi- och klimat till 2030 och det är av yttersta vikt att målen sätts så att det inte får negativa konsekvenser för den svenska gruvnäringen.

Energi- och klimatmålen måste skapa förutsättningar och incitament för fortsatta investeringar. Globalt sker stora omställningar där energipriser ändrats dramatiskt bland annat i och med skiffergas men även genom EU:s energi- och klimatpolitik, och skillnaderna mellan olika regioners nuvarande energipriser är stora.

Då Sveriges mineral- och gruvindustri verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad är det mycket viktigt att säkerställa att vi genom vår energipolitik skapar förutsättningar att kunna bedriva gruvverksamhet i Norden även på lång sikt, särskilt beaktat att våra produkter har lågt klimatavtryck och produceras med energieffektiva processer med hög andel el och låg andel fossila bränslen.

Slutligen noterar vi att frågan om CCS har hamnat i bakvatten och en massiv uppbyggnad av CCS är av avgörande betydelse för minskade utsläpp efter 2030 enligt Kommissionens färdplan 2050.

Vi förespråkar:

- 1. Endast ett styrande mål och inget behov av skärpta mål innan en ordentlig konsekvensanalys har utförts** – SveMin förespråkar att vi endast behöver ett styrande mål för minskade utsläpp. Att sätta mål för förnybar energi skapar felaktiga prissignaler på marknaden och leder till svårigheter att uppskatta den verkliga kostnaden för industrin. Fri prissättning ökar transparensen på marknaden. Separata mål för energieffektivisering skapar ytterligare administration och bevisbörda för ett åtgärdsområde som bolagen redan arbetar aktivt med i sin strävan att öka konkurrenskraften och minska kostnaderna. Rörande vilken nivå utsläppsmålet bör sättas på så anser vi att det först måste till en robust konsekvensanalys som beaktar hur pågående förändringar på de globala energimarknaderna kommer att påverka konkurrenskraften för EU:s energiintensiva industri. För utsläppsmålen bör också en bedömning göras hur sannolikt det är att även övriga världen åtar sig bindande mål på CO₂ och sannolikheten för ett globalt pris på CO₂.
- 2. Insikt kring potentiella långsiktiga konkurrenseffekter av en ambitionshöjning** – EU bör mycket tydligare framhålla att energi- och klimatpolicyn ska gynna tillväxt av den industri som är utsatt för global konkurrens. Ett unilateralt klimatmål på minus 40 procent till 2030, jämfört med 1990 är utmanande inte minst i ljuset av de stora investeringar som kommer att behövas

för att nå målet, och endast genomförbart under förutsättningen att det inte skadar EU:s industriella konkurrenskraft inom basindustrin¹.

3. **Handeln med utsläppsrätter** – en strukturell reform av handelssystemet diskuteras och SveMin anser att det redan efter mindre än ett år i den nya handelsperioden vore olyckligt att ändra direktivet. Industrin behöver långsiktiga spelregler och ett stabilt politiskt ramverk för att kunna fatta beslut om investeringar. Om en strukturell reform genomförs måste tillräckliga säkerhetsmekanismer finnas på plats för att skydda mot koldioxidläckage och minskad investeringsvilja i svensk gruvnäring. Systemet bör även tillåta användandet av koldioxidkrediter från skogen.
4. **Kompensation och säkerhetsmekanismer** – EU:s energi- och klimatpolitik måste ge incitament att minska energianvändningen och klimatpåverkan utan att skapa ytterligare kostnader eller administrativ börda. Svensk mineral- och gruvindustri är världsledande vad avser energieffektivitet och klimatnytta. Genom tillgång till koldioxidfri el kan vi producera metaller, cement och kalk som bidrar till att uppnå 2-gradersmålet. Med tanke på att energipriserna i EU är avsevärt högre än i övriga världen behövs därför skyddsmekanismer, exempelvis fri tilldelning och kompensation för indirekta kostnadsökningar för att säkerställa fortsatta investeringar i gruvindustri med fortsatt positiv klimatpåverkan.
5. **Fördelning mellan handlande och icke-handlande sektorn** - EU Kommissionen föreslår att målet ska bördefördelas mellan handlande och icke-handlande sektorer, med en större börda på den handlande sektorn. I den handlande sektorn ingår en stor del konkurrensutsatt industri som inte kan föra vidare den kostnadsökning som uppstår till följd av ökade klimatåtaganden på sina produkter. SveMin anser att Kommissionen bör överväga om bördefördelningen mellan handlande och icke-handlade ska bibehållas eller omprövas.

Handelssystemet för utsläppsrätter

Sveriges gruv- och mineralindustri ingår i EU:s utsläppshandelssystem för koldioxid (EU ETS). EU-Kommissionens förslag får stor påverkan på denna sektor, framförallt genom en skärpning av det totala taket för utsläpp. Vi har vid ett flertal tillfällen påtalat hur viktigt det är för handelssystemets trovärdighet och därmed effekt på utsläppsminskningar. Den redan beslutade back-loadingen av utsläppsrätter är vi fortfarande negativa till, men vi tycker det är ett steg i rätt riktning att EU-Kommissionen nu riktar in sina förslag till förändringar i systemet på perioden efter 2020. SveMin välkomnar förslaget att lämna EU ETS orört under resten av innevarande handelsperiod (fram till 2020).

SveMin anser att nuvarande handelssystem bör bibehållas av följande skäl:

1. Utsläppshandelssystemet för koldioxid är ett marknadsbaserat styrmedel som är utformat för att minska utsläppen av koldioxid, till lägsta möjliga kostnad. Detta mål kommer att uppnås, oavsett vad priset på utsläppsrätterna är.
2. Att priset är lägre än vad som förväntats betyder inte att marknaden har kollapsat, utan visar snarare att systemet fungerar med minskade utsläpp och samtidigt reagerar på den lågkonjunktur Europa har gått igenom.
3. Ett lågt pris innebär inte att vi bygger in oss i koldioxidintensiva processer inom gruvindustrin – samtliga av SveMins medlemsbolag arbetar aktivt med att minska CO₂-utsläppen och gå över till fossilfria bränslen. Att ha fri tilldelning under en period säkerställer möjligheten att på sikt hitta lösningar till fossila bränslen och om bolag

¹ EU har även tagit fram en industriell policy med avsikt att öka basindustrins andel av total BNP som svårigen kommer att kunna kombineras med målen för utsläpp av CO₂.

tillåts att generera en vinst från att sälja överskott av utsläppsrätter skapar detta ett incitament att minska utsläppen.

4. Utsläppshandelssystemet har inte som mål att generera inkomster till medlemsstaterna. Ökade priser på utsläppsrätter påverkar industrins konkurrenskraft negativt.
5. Utsläppshandelssystemet har effekt på hela EU:s ekonomi genom sin indirekta påverkan på elpriset. Att i tider av ekonomisk kris medvetet höja elpriserna stärker vare sig företagets konkurrenskraft eller privatpersoners ekonomi och påverkar därmed hela EU:s ekonomi negativt.

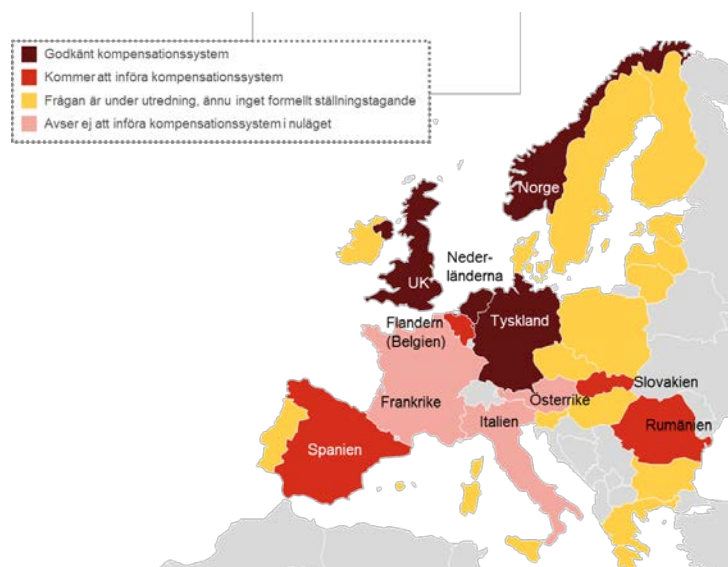
Förslag till reformerat utsläppshandelssystem

EU-Kommissionen föreslår att en ny "market stability reserve" ska införas i utsläppshandelssystemet efter 2020. Meningen med ett handelssystem är att marknaden ska säkerställa kostnadseffektivitet. För att en marknad ska kunna fungera effektivt krävs en fri prissättning. EU-Kommissionens förslag innebär i praktiken att det sätts ett golv för utsläppsrättspriset. Det sätts däremot knappast ett tak, eftersom möjligheten att återföra utsläppsrätter till handeln är begränsad. SveMin motsätter sig starkt förändringar av utsläppshandelssystemet som leder till golv och takpris.

Vikten av att införa ett kompensationsystem för indirekta effekter

Utsläppshandelssystemet har effekt på hela EU:s ekonomi genom sin indirekta påverkan på elpriset. EU-Kommissionen räknar själva med att genomslaget på elpriset på den nordiska marknaden av ett höjt utsläppsrättspris med 10 Euro är ungefär 7 öre per kWh i påslag².

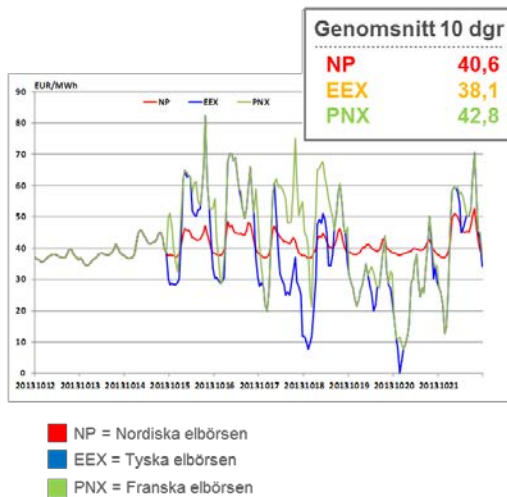
Sverige har än så länge inte aviserat att man avser införa ett kompensationsystem för indirekta kostnader trots att ett flertal länder i Europa nu väljer att göra så (se bild). Detta innebär en snedvridding av konkurrensen inom EU för flera av SveMins medlemsbolag som har konkurrenter med produktionsanläggningar som är berättigade till kompensation i länder som t.ex. Norge och Tyskland.

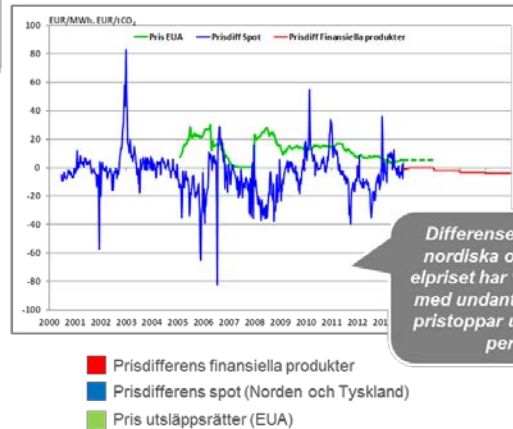
² Anledningen är att kolkondens normalt är marginalprissättande på den svenska och nordiska elmarknaden. Kolkondens har en emissionsfaktor på 0,8-0,9 ton CO₂/MWh vilket innebär att kostnadsgenomslaget på svensk gruvindustri är högt trots att vår försörjning är baserad på fossilfri el.

Tidigare har argumentet att vi i Norden har tillgång till lägre elpriser än i övriga Europa använts som argument mot att vi ska införa kompensation. Historiskt sett har vi haft låga priser på el jämfört med övriga världen och kontinentala Europa men så är inte längre fallet. Idag har vi ofta ett högre pris i Norden än övriga Europa (se nedan).

Spotpriser på EEX, PNX respektive Nordpool spot

Prisdifferens mellan Norden och Tyskland

Källa: Svensk Energi, PwC.

SveMin föreslår:

Att den svenska regeringen verkar för att EU-Kommissionen ska få i uppdrag att ta fram ett förslag till hur konkurrensutsatt industri skyddas från koldioxidläckage även efter 2020.

Att en översyn av EU ETS för perioden efter 2020 ska fokusera på förändringar som möjliggör att den konkurrensutsatta industrin kan växa utan negativ kostnadspåverkan.

Sverige bör även snarast införa ett kompensationsystem för indirekta kostnadsökningar.

Upptag av koldioxid i skog och mark

EU-Kommissionen föreslår även att LULUCF (dvs. jord och skogsbruk) ska kunna räknas in i de nationella målen för icke-handlande sektorn. SveMin anser att förslaget är intressant men betonar att det inte får leda till olyckliga inlåsnings effekter där det kan krävas att skog lämnas obrukad för att länder ska uppnå sina koldioxidmål, samtidigt som vi ser att behovet av förnybar råvara kommer att öka.

Rätt hanterad är skogen en mäktig resurs som kan hjälpa oss att hantera de stora kostnader som klimatutmaningen innebär. SveMin ser gärna att även detta verktyg LULUCF aktivt hanteras för att kostnadseffektivt uppnå de nationella klimatmålen.

SveMin anser att frågan om att inkludera LULUCF först måste vidareutredas med avseende på skogstillväxten om den ska kunna användas för att avräkna de nationella utsläppsmålen i den icke-handlande sektorn.

CCS

Slutligen noterar vi att frågan om CCS har hamnat i bakvatten och en massiv uppbyggnad av CCS är av avgörande betydelse för minskade utsläpp efter 2030 enligt både Kommissionens och Sveriges färdplan 2050.

Med vänlig hälsning

Anders Lundkvist
SveMin

Appendix

Om gruvindustrin och energi

Gruv- och mineralindustrin är en stark bidragsgivare till Sveriges ekonomi och välfärd. Industrin bidrar till ca 10 000 direkta arbetstillfällen och 35 000 indirekta arbetstillfällen hos underleverantörer och andra sektorer som berörs av gruvnäringen bara i Sverige. År 2012 var svensk gruvnäring den investeringsstarkaste industrisektorn och stod för 20 procent av alla industriinvesteringar i Sverige. Samma år bidrog branschen med över 50 miljarder kronor till svensk BNP och mineralvarorna stod för 11,4 procent av Sveriges export.

Idag bryts och förädlas mineral i huvudsakligen tre regioner i Sverige: norra Norrland, Bergslagen och Gotland. I norra Norrland bryts stora mängder järnmalm samt koppar och andra basmetaller. I Bergslagen bryts zink, koppar, järnmalm och ett flertal fyndigheter av både järnmalm och basmetaller finns i området och är på projektstadiet. På Gotland pågår brytning av högkvalitativ kalksten som framför allt används i stål-, kalk- och cementproduktion. I en fyndighet öster om Gränna och i LKAB:s restprodukter finns sällsynta jordartsmetaller och möjligheterna till utvinning av dessa är föremål för undersökningar. År 2011 levererade LKAB 26 miljoner ton järnmalmprodukter. Boliden bröt 34 miljoner ton kopparmalm motsvarande bl a 80 000 ton kopparmetall.

Den fortsatt starkt växande globala metall- och mineralmarknaden, det goda investeringsklimatet i Sverige och vårt lands rika tillgång på eftersökta mineral skapar mycket goda förutsättningar för en stark tillväxt i den svenska gruv- och mineralbranschen. Fram till år 2025 har Sverige förutsättningar att mer än trefaldiga sin järnmalmproduktion, samtidigt som det finns potential att dubblera produktionen av andra mineral. I bolagens nuvarande tillväxtplaner omfattar en ökning med 40 procent av den möjliga expansionen för samtliga metaller. För järnmalm finns det till exempel genomarbetade och förberedda investeringsunderlag för över 90 procent av den potentiella tillväxten. Detta skapar jobb, gynnar svensk ekonomi och skapar välfärd.

Den svenska gruv- och mineralindustrin är idag utsatt för ett hårt tryck från omvärlden. Konkurrensen har ökat drastiskt till följd av industrialiseringen av Kina och Östeuropa samtidigt som kostnaderna för forskning och utveckling ökar. På världsmarknaden är de svenska gruvbolagen marginella och agerar pristagare då metallpriserna sätts på globala börser. Detta innebär att bolagen huvudsakligen konkurrerar på kostnadseffektivitet och har en mycket begränsad möjlighet att överföra sina kostnader på konsumenterna.

Av gruvbolagens kostnader utgörs 10–20 procent av energikostnader. Historiskt har Sverige haft konkurrenskraftiga energipriser men under de senaste decennierna har de svenska elpriserna stigit snabbare än i konkurrerande gruvländer. Exempelvis har USA idag 35–40 procent lägre pris på el än Sverige, tack vare tillgången till billig naturgas från skiffergasfält. EU och Japan har numera mycket högre energipriser än i övriga världen. I EU:s fall är det till en stor del resultatet av senaste årens energi- och klimatpolitik (se bild). Tillgång till energi till konkurrenskraftigt pris är en av de enskilt viktigaste faktorerna för industrins konkurrenskraft. Svensk gruv- och mineralindustri är i likhet med övrig svensk basindustri uppbyggd på el till konkurrenskraftiga priser.

SveMins medlemsbolag arbetar med att utnyttja mindre energi och har stort fokus på energieffektivisering. Samtidigt går utvecklingen inom gruvindustrin mot en malmbrytning allt längre ner under jord, i djupare dagbrott med ökande andel ofyndigt gråberg som måste avlägsnas samt utvinning av malm med lägre malmhalter vilket kräver större insats av malenergi per producerad enhet metall. Samtliga dessa faktorer kräver en ökad energiinsats och kan även innebära högre energianvändning per förädlingsvärde. Ur ett livscykelperspektiv gynnar den svenska gruv- och mineralsektorns produkter både miljön och klimatet då industrin är världsledande avseende energieffektivitet. Sverige har också en stor fördel av att ha ett system för produktion av el i princip utan utsläpp av koldioxid. Våra energieffektiva produkter med förhållandevis låga koldioxidutsläpp ger större miljö- och klimatnytta i ett globalt perspektiv och är således en styrka för Sverige.